

FREDERIKSBERG KOMMUNES STRATEGI FOR BYNATUR OG BIODIVERSITET

FREDERIKSBERG
KOMMUNE

FREDERIKSBERG ER OG BLIVER HOVEDSTADENS GRØNNE HJERTE

Mange tror, at byen og naturen er modsætninger. Men det er de langt fra – og da slet ikke på Frederiksberg.

Frederiksberg er en grøn by. En by med masser af natur. Frodige parker, grønne stisystemer, træer overalt og blomstrende haver. Det er ikke kommet af sig selv. Frederiksbergs grønne DNA er resultatet af mange års indsats for at fastholde og udvikle byens grønne karakter.

Den grønne arv forpligter, og nu skal vi gå skridtet videre i de grønne bestræbelser. Vi skal skabe endnu mere bynatur – og vel at mærke større biodiversitet.

Denne strategi lægger sporene for arbejdet og sætter retningen. Den skal sikre, at alle kvadratmeter udnyttes bedst muligt, og den skal hjælpe os alle med at fastholde dette vigtige fokus.

Som Nordeuropas tættest befolkede kommune tæller hver eneste kvadratmeter på Frederiksberg. Naturen og biodiversiteten skal tænkes ind i alle byens projekter, og intet er for småt eller uvæsentligt. Vi skal turde at tænke nyt og flette bynatur og biodiversitet ind alle steder, det er muligt.

Det skal denne strategi hjælpe os med. Så Frederiksberg fortsat er et grønt og frodigt åndehul midt i storbyen. Hovedstadens grønne hjerte.

God fornøjelse med læsningen.

Simon Aggesen
Borgmester (C)

Jan E. Jørgensen
1. viceborgmester, formand
for By- og Miljøudvalget (V)

INDHOLD

FORORD	2
FORMÅLET MED STRATEGI FOR BYNATUR OG BIODIVERSITET	3
PRINCIPPER FOR ARBEJDET MED DET GRØNNE, BYNATUR OG BIODIVERSITET	6
OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER OG DILEMMAER	8
BYNATUR OG BIODIVERSITET I ANDRE POLITIKKER, STRATEGIER OG PLANER	10

FORMÅLET MED STRATEGI FOR BYNATUR OG BIODIVERSITET

Bynaturen på Frederiksberg skaber nytteværdi i flere henseender. Attraktive, grønne og åbne byrum har traditionelt været karakteristisk for Frederiksbergs æstetiske og opholdsmæssige kvaliteter. De mange grønne områder giver mulighed for udendørs rekreation, aktivitet og bevægelse samt møder mellem mennesker – gerne på tværs af generationer.

Med bynatur fremmes samtidig forholdene for at øge biodiversiteten for insekter, fugle, svampe m.v. Derfor prioriteres det at skabe flere by- og gadehaver, grønne tage og bygningsfacader samt mere vild og ekstensiv beplantning, der med mikroklimatiske egenskaber styrker leve-, fouragere- og ynglesteder til fugle, insekter og andre dyr, der samtidig sikrer Frederiksbergs æstetiske og opholdsmæssige kvaliteter.

Frederiksberg oplever i disse år samme klimaudfordringer som mange andre storbyer, herunder udfordringer med varmeeffekten. Det er derfor ambitionen, at Frederiksberg skal være klimaby for fremtiden og mere robust over for skybrud, hvilket samtidig bidrager til at skabe et grønnere Frederiksberg. Der arbejdes allerede intensivt med flere skybrudsprojekter, ligesom der er fokus på den klimaneutrale by med tiltag, der bidrager til mindre CO₂-udledning.

Desuden viser forskning, at etableringen af alt fra grønne åndehuller, blomsterenge og frodige vejtræer til stier med motionsfaciliteter og legearealer skaber sundhedsfremmende muligheder for byens borgere, og attraktive byrum inviterer til bevægelse og aktiviteter i det fri. Bynaturen har stor indflydelse på borgernes livskvalitet, idet grønne omgivelser giver mennesker velbefindende,

mindre stress og reduktion i livstilsrelaterede sygdomme. Byens grønne områder styrker således både borgernes fysiske og mentale sundhed – de indbyder til ro og fordybelse, fællesskab, fysisk aktivitet og samvær. Hertil kommer, at vejtræer kan have en positiv indflydelse på luftkvaliteten og klima i et gademiljø, og det kan dermed bidrage til et sundere miljø.

Overordnede målsætninger for bynatur og det grønne på Frederiksberg er beskrevet i en række planer og politikker, som er nævnt på side 10. Det er derfor nærværende strategis opgave at sammenfatte formål samt anvise principper og retningslinjer for det konkrete arbejde med bynatur og biodiversitet på tværs af kommunens planer, politikker og puljeprojekter, ligesom strategien skal understøtte og videreudvikle kommunens grønne profil.

DEFINITION AF BYNATUR

Bynatur er en samlet betegnelse, der dækker over alle levende væsner og vækster i byen. Den findes overalt på Frederiksberg, og den varierer afhængig af konteksten. Bynatur opleves således på alle skalatrin – fra de store parker, fælles gårdum og private haver til græstotterne mellem fliserne, fra flagermus og fugleliv til bittesmå svampeorganismer, fra de sammenhængende grønne områder til de enkeltstående vejtræer.

Bynatur, biodiversitet og det grønne Frederiksberg skal opfylde flere formål:

- Bevare og udvikle Frederiksbergs særlige grønne identitet med fokus på bynatur
- Bidrage til et levedygtigt miljø for fugle, insekt- og dyrearter og derigennem øge biodiversiteten
- Bidrage til en forbedring af lokalt og globalt miljø gennem reduktion af CO₂, nox'er og varmeeffekt
- Øge brugen af hjemmehørende træer, frø og planter
- Bidrage til en visuel æstetisk oplevelse
- Øge borgernes sundhed gennem grønne tilbud til motion og leg, ro og fordybelse samt socialt samvær
- Bidrage og inspirere til en bæredygtig lokal produktion af fødevarer
- Inspirere og stimulere til grønne initiativer hos den enkelte borger, i skolen, foreninger med videre

DEFINITION AF BIODIVERSITET

Biodiversitet er mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer samt de økologiske samspil, som organismene indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer.

BEVARE OG UDVIKLE BYENS SÆRLIGE GRØNNE IDENTITET MED FOKUS PÅ BYNATUR

Bynaturen giver Frederiksberg sin særlige identitet og er med til at definere og understrege Frederiksbergs brand som hovedstadens grønne hjerte. Frederiksberg forbindes ofte med kvalitetsrige og innovative, grønne løsninger, og det er derfor en vigtig opgave at sikre, at det grønne, bynaturen og biodiversiteten bevares, videreudvikles og forbliver noget særligt for Frederiksberg.

BIDRAGE TIL ET LEVEDYGTIGT MILJØ FOR FUGLE, INSEKT- OG DYREARTER OG DERIGENNEM ØGE BIODIVERSITETEN

Der skal skabes bedre forhold for biodiversitet ved øget brug af hjemmehørende træer, frø og planter samt insekt- og fuglevenlige arter. Det understøtter samtidig Frederiksbergs ambition om at være insektvenlig kommune, der øger volumen af insekter og levesteder for insekter med videre, hvor det er muligt. Herudover kan fuglelivet styrkes ved opsætning af fuglekasser.

BIDRAGE TIL EN FORBEDRING AF LOKALT OG GLOBALT MILJØ GENNEM REDUKTION AF CO₂, NOXER OG VARMEØFFEKT

Det er ambitionen, at varmeøffekten, noxer og CO₂-udslippet skal mindskes, hvilket blandt andet skal gøres ved at plante flere træer samtidig med, at der etableres flere områder med for eksempel blomstereng, buskplantning, grønne gavle og tage samt andre kreative, grønne tiltag. Yderligere blå elementer i bybilledet vil også medvirke til en nedsættelse af varmeøffekten

ØGE BRUGEN AF HJEMMEHØRENDE TRÆER, FRØ OG PLANTER

En øget brug af hjemmehørende arter af træer, frø og planter vil bidrage til at øge biodiversiteten for fugle, insekter mv. Det skal derfor være i fokus, at sådanne arter bruges.

BIDRAGE TIL EN VISUEL ÆSTETISK OPLEVELSE

Byens grønne byrum og åndehuller skal være indbydende og attraktive mødesteder for byens borgere, og de skal fungere som samlingspunkter for fælles aktiviteter og events, såvel som rekreation og fordybelse. Der skal ved alle nye projekter indtænkes æstetiske løsninger, som både giver en visuel og også gerne en sanselig oplevelse.

ØGE BORGERNES SUNDHED GENNEM GRØNNE TILBUD TIL MOTION OG LEG, RO SAMT SOCIALT SAMVÆR

Frederiksbergs mange grønne åndehuller og parker har stor betydning for, at borgernes fysiske og mentale sundhed kan styrkes i byrum, der indbyder til oplevelser, bevægelse og samvær på tværs af generationer – alt sammen vigtige elementer i et sundt liv. Her har den korte afstand stort potentiale for, at alle borgere på Frederiksberg kan nyde godt af byens grønne tilbud i form af parker, motionspladser, legepladser, bænke og plads til fællesskab eller ro.

BIDRAGE TIL EN BÆREDYGTIG LOKAL PRODUKTION AF FØDEVARER

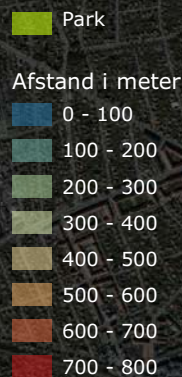
Ved at plante buske og træer med spiselige frugter, når parker renoveres og grønne anlæg optimeres, bidrages der til en lokal produktion af fødevarer. Der er allerede gode erfaringer fra Lindevangsparken, hvor der langs grøften er plantet forskellige sorter af æbletræer, solbær og ribs, som borgerne kan plukke i sæsonen.

INSPIRERE OG STIMULERE TIL GRØNNE INITIATIVER HOS DEN ENKELTE BØRGER, I SKOLEN, FORENINGER MED VIDERE

Hver kvadratmeter tæller, og det gælder overalt i kommunen. Derfor er det vigtigt, at arbejdet med det grønne gennemføres og udmøntes på en måde, så det på tværs af generationer inviterer og stimulerer borgerne til at deltage i arbejdet med bynatur og biodiversitet – hjemme og i det offentlige rum. Herigennem skabes også medansvar for og ejerskab til bynaturen. Det fondsstøttede skolehaveprojekt 'Haver til Maver' i Frederiksberg Have er et godt eksempel på, hvordan børn og unge kan engagere sig i planteproduktion til spisebordet.

Afstand til parkarealer

Signaturforklaring

AFSTAND TIL GRØNNE OMRÅDER

Ingen borger på Frederiksberg har mere end 800 meter til et grønt område. Kortet viser afstanden i meter til større og mindre parkområder på Frederiksberg. I store dele af kommunen er der kun få hundrede meter til et parkområde, og kun enkelte steder er der 800 meters afstand til et parkområde. Parkområder uden for kommunegrænsen er ikke medregnet, så kortet kan give indtryk af, at der er langt til et grønt område eksempelvis i den vestlige ende af Finsensvej, selv om den københavnske del af Grøndals Park ligger meget tæt på. Sundhedsprofilen i Region Hovedstaden fra 2017 bekræfter, at 95 procent af Frederiksberg Kommunes borgere har let adgang til grønne områder.

KOMMUNES GRØNNE AREAL

Næsten 20 procent af Frederiksberg Kommunes areal er grønt, herunder er medtaget parkarealer, kirkegårde, grønne stier og sportsanlæg udlagt i græs. Således er 1,5 km² offentligt tilgængeligt areal grønt i Frederiksberg Kommune, hvor det samlede areal er 8,7 km². Hertil kommer private gårdrum og haver samt institutions haver i kommunen, og talte de også med, ville andelen af det grønne være langt højere.

PRINCIPPER FOR ARBEJDET MED DET GRØNNE, BYNATUR OG BIODIVERSITET

På Frederiksberg tæller hver kvadratmeter, og derfor skal kvaliteten sikres gennem veletablerede arbejdsprincipper – både i udførelsen, i produktet og i vedligeholdelsen.

HVER KVADRATMETER TÆLLER

Der skal være mere bynatur på Frederiksberg, som samtidig fremmer biodiversiteten. Derfor bør alle overflader – vandrette, lodrette og i forskellige niveauer, der ikke benyttes til færdsel og parkering eller af andre hensyn, som udgangspunkt være grønne. Bynatur og det grønne skal således være første valg, og hvis ikke det er muligt at udvide det grønne vegetationsareal, skal kvaliteten af bynaturen og biodiversiteten øges.

Tætheden på Frederiksberg sammenholdt med ønsket om øget bynatur og biodiversitet kalder på en smart, kreativ og helhedsorienteret udnyttelse af den eksisterende plads. Der skal tænkes i forskellige, fleksible og multifunktionelle grønne byrum og grønne flader for eksempel vertikal begrønning i form af grønne bygningsfacader, og der efterstræbes at etableres flere taghaver, hvor det er muligt. Eksempelvis arbejdes der for, at buslæskærme på Frederiksberg fremover skal have grøn vegetation på tagene. Desuden skal midlertidige grønne byrum overvejes for eksempel i forbindelse med vejlukninger. Det er også oplagt at skabe endnu bedre forbindelser gennem byen med et netværk af grønne stier til cyklister og gående, og bynaturen på Frederiksberg skal fortsat udvides ved at plante flere træer.

Der skal kort sagt etableres bynatur på så mange kvadratmeter som muligt, både i det offentlige rum såvel som på privat areal, herunder flere:

- Lommeparker
- By- og gadehaver
- Grønne tage, som kan bestå af flere plantetyper, mosser, sedum m.v.
- Grønne gavle/facader og vertikale haver
- Grønne stinet for fodgængere og cyklister
- Grønne sideheller ved vejhjørner mv.
- Højbede med grøntsager, krydderurter m.v.
- Regnvandsbede
- Kompostering og anden naturlig nedbrydelse af haveaffald

BIODIVERSITETEN SKAL ØGES

I arbejdet med bynatur og det grønne på Frederiksberg er det samtidig ambitionen at understøtte og skabe en robust og varieret biodiversitet, der passer til de lokale forhold på Frederiksberg. Dette gøres blandt andet ved at beskytte de allerede eksisterende områder med god biodiversitet og ved at skabe korridorer imellem disse områder, så de forskellige arter kan udveksles mellem de grønne øer i kommunen. Der er således fokus på at forbedre og beskytte forholdene for de arter, der findes på Frederiksberg. Dette vil ske med fokus på hjemmehørende arter af frø, træer, planter, som er vigtige for de hjemmehørende insekter.

Desuden er det ved at ændre på driftsmetoder af grønne områder muligt at skabe nye områder, hvor biodiversiteten kan blomstre. Dette kan blandt andet gøres ved at plante træer og buske, der giver fødemuligheder for fugle og insekter ved at omdanne græsarealer til blomsterenge, urte- eller biovenlige stauedeplæner, ved at etablere drikkemuligheder for fugle og insekter eller ved

at undlade at fjerne alle døde træer i parkområder. Dødt træved danner værdifulde levesteder for insekter og gaver således biodiversiteten. Jo ældre en træruin er, des flere mikrohabitater og des større biodiversitetsværdi.

For at kunne kvalificere arbejdet med bynatur og biodiversitet vil Frederiksberg Kommune følge udviklingen og forskningen på området, sikre vidensopbygning i forvaltningen og rådgive borgerne om bynatur, biodiversitet og potentielle egentiltag.

MINIMUMSKRAV TIL BIOFAKTOREN

Fremover vil der blive stillet minimumskrav i lokalplaner til en biofaktor for et givent projekt. Biofaktoren er et udtryk for den biologiske aktivitet, som en grund, et byggefelt, et boligområde eller en bydel levner plads til rent volumenmæssigt, og det kan være et nyttigt redskab til at planlægge og vurdere de grønne overfladers betydning. Et område gives en samlet biofaktor-score baseret på de forskellige typer af arealer i området, såsom asfalt, græs, krat, grønne tage, grønne vægge eller træer – alt efter mængden af biologisk aktivitet. Jo grønnere et areal er, desto højere score vil det få.

BYNATUR OG DET GRØNNE SKAL IMPLEMENTERES I ETHVERT NYT PROJEKT, UANSET STØRRELSE

På Frederiksberg prioriterer vi bynatur og de grønne løsninger. Derfor tænker vi beplantningen og plejen af beplantningen ind allerede ved opstart af alle nye anlægsprojekter, ligesom vi fortsat har fokus på bevaring af den eksisterende bynatur og de grønne elementer.

For at skabe en endnu mere grøn by, kræver det en styrket indsats i forhold til bæredygtige byggerier og grøn byudvikling. Kommunens medarbejdere skal vejlede borgere og entreprenører i at gøre byggeprojekter grønnere og mere biodivers, eksempelvis ved at integrere beplantning på tage, gavle og på de små arealer, såsom gårdrum (i form af træer, buske, hække, krat, blomster, løgplantning, græs, blomstereng osv.), og hvis den ansøgte bebyggelse foreslås udført på grønne arealer, skal der sørges for erstatningsbeplantning.

Denne indsats gælder for offentlige og kommunale såvel som for private byggeprojekter, og indsatsen gælder både i forbindelse med nye anlæg og nybyggeri såvel som ved renoveringer og drift af grønne områder, byrum, kirkegårde, kommunale friarealer ved skoler og institutioner, lege- og opholdssteder samt ved byudvikling. Desuden fastholdes praksis med at udstede tilladelser til etablering af grønne forhaver.

Endelig skal grønne arealer, træer og beplantninger sikres gennem kommuneplanen, hvor der er målsætninger om grønne kvaliteter, samt gennem lokalplaner, hvor der stilles mere konkrete krav om grøn variation og volumen.

Frederiksberg Kommune råder over have- og parkanlæg af stor kulturhistorisk, æstetisk og rekreativ betydning, hvis opretholdelse er vigtig for byens identitet. Det gælder bl.a. Digterlunden, Lindevangsparken, Rosenhaven og kirkegårdene, navnlig Frederiksberg Ældre Kirkegård, hvis struktur og historie i hovedsagen bør bevares i forbindelse med ønsket om øget biodiversitet og bynatur.

Etablering af bynatur på bevaringsværdige bygninger, uagtet om de er omfattet af bevarende lokalplaner, må ikke ske uden forudgående dialog med og tilladelse fra kommunen.

BYNATUREN SKAL BIDRAGE TIL AT GØRE FREDERIKSBERG TIL KLIMABY

Træer og beplantning i byrummet har foruden æstetiske og oplevelsesmæssige fordele også en række positive indvirkninger på klimaet i byen. Først og fremmest reducerer beplantning i byen varmeøffekten. I modsætning til byens hårde materialer som asfalt, beton og mursten, der akkumulerer og udstråler varme, vil de grønne kvadratmeter reducere høje sommertemperaturer i byen. Dette sker dels via skygge fra planterne og dels på grund af væksternes evne til at anvende solens stråler i planternes eget kredsløb. Denne effekt vil bidrage til at reducere hyppigheden og omfanget af skybrudshændelser i byen.

Bynatur og grønne kvadratmeter vil desuden kunne tilbageholde og optage regnvand. Mængden af vand, der tilbageholdes i skybrudsperioder, afhænger af opbygningen af vækstlaget, som tilmed kan indeholde ekstra volumen til opmagasinering af regnvand.

Beplantning bidrager ydermere til at reducere CO₂-mængden i byen samtidig med, at planternes blade generelt bidrager til at rense luften for støv. Planterne optager og lagrer CO₂ blandt andet fra bilernes udstødning. Især træerne er i stand til at akkumulere betydelige dele af luftens indhold af CO₂.

FREDERIKSBERG ER GIFT- OG PESTICIDFRI KOMMUNE

Frederiksberg Kommune var den første kommune i landet, der forbød anvendelse af pesticider på kommunale arealer. Siden 1997 har der derfor ikke været anvendt pesticider i forbindelse med vedligeholdelsen af vej- og parkarealer. Som Nordeuropas tættest befolkede kommune er det særligt afgørende at beskytte miljøet og grundvandsressourcerne, der på Frederiksberg anvendes til vandindvinding og drikkevand til kommunens borgere. Derfor er der ekstra opmærksomhed på at undlade at benytte pesticider og andre giftige materialer i den daglige drift af det grønne, hvilket samtidig bidrager til at fremme og styrke biodiversiteten på Frederiksberg. Gennem kampagner, oplysning og samarbejde med blandt andre Danmarks Naturfredningsforening opfordres borgerne også til at droppe pesticider, så alle kan bidrage til at opnå et giftfrit Frederiksberg.

FRIVILLIGHED OG SAMSKABELSE

Frederiksberg Kommunes strategi for bynatur og biodiversitet støtter op om Frederiksbergs tradition for samarbejde med foreninger og frivillige aktører. Frivillighed gør i dag en stor forskel i relation til byens grønne byudviklingsprojekter. Borgerprojekter, som for eksempel plantning af sommerblomster i Lindevangsparken, etablering af byhaven i Fuglebakkevarteret, borgerbede i parkanlægget ved Malthe Bruuns Vej og udlægning af blomsterløg langs Den Grønne Sti, viser tydeligt, at samskabelse og frivillighed giver rum for nye tiltag og løsninger, der beriger byens udformning og øger borgernes livskvalitet, ligesom borgernes engagement skaber værdifuldt ejerskab til friarealerne.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER OG DILEMMAER

Bynatur og biodiversitet i en tæt bebygget by kan ikke undgå at have utilsigtede effekter og i enkelte tilfælde give gener. Det er vilkår, som man må acceptere, hvis man ønsker en grøn og frodig by. Ligeledes kan større brug af forskellige plante- og trætyper medføre et øget driftsbehov. Der skal derfor i planlægningen af begrønning såvel som ved varetagelsen af den efterfølgende drift tages højde for disse særlige hensyn.

TRAFIK OG SIKKERHED

Høje buske og tykke træstammer, der plantes tæt på kørebane, cykelsti mv., kan i visse tilfælde reducere oversigtsforholdene for alle typer trafikanter og dermed udgøre en sikkerhedsrisiko. Derfor skal der ved træer placeret ved cykelstier være en egentlig adskillelse mellem selve cykelbanen og træerne eller være en tydelig visuel markering, der sikrer opmærksomhed. På samme måde plantes der ikke frugttræer og -buske i midterrabatter og vejkanter for at undgå sikkerhedsmæssige udfordringer i forbindelse med pasning og høst af frugter, bær og grøntsager.

Mange steder på Frederiksberg er jorden forurennet, hvorfor det ikke er muligt at plante grøntsager mv. direkte i jorden. Disse kan dog plantes i højbede med ren vækstjord, som samtidig er nemmere at passe, da de ofte har et mindre ukrudtstryk og en bedre arbejdshøjde.

NEDFALDEN FRUGT OG LØV SAMT INSEKTER OG DYR

Det er ikke hensigtsmæssigt at plante frugttræer langs veje, da træers frugt kan være hårde som eksempelvis kastanjer eller bløde som pærer. Nedfalden frugt vil ofte gå i stykker, når den rammer biler eller belægning og medføre tilsmudsning af biler og skabe glatte veje og fortove, ligesom de kan tiltrække fugle, der spiser dem og efterlader ekskrementer. Derfor bør plantning af frugttræer primært ske i parkområder

Efterårets løvfald giver ekstra arbejde med at opsamle bladene, ligesom de kan skabe glatte overflader på belægninger. Nedfaldent løv kan også lægge sig som et låg over vejriste og forhindre dem i at fungere optimalt, hvilket giver ekstra fokus på renholdelse.

Ét af formålene med mere bynatur og begrønning er at skabe større biodiversitet og gode levevilkår for insekter og dyr. Men flere insekter og dyr kan give gener for næromgivelserne eksempelvis i form af ekskrementer fra bladlus og fugle.

SÆSONVARIATION, SKYGGEEFFEKTER OG UTRYGHED

Biodiversitet kræver både plads og tid for at udvikle sig. Det fordrer forståelse og tålmodighed fra borgernes side, da man eksempelvis ofte må acceptere et grovere parkudtryk og et lidt kedeligt syn uden for vækstsæsonen sammenlignet med et intensivt vedligeholdt og mere friseret parkområde. På side 9 ses billeder af samme vilde blomsterbed i og uden for vækstsæsonen.

Borgere kan opleve skyggeeffekter fra større træer og buske i deres hjem, når løvtræer og buske i sommerhalvåret bliver tætte og frodige. Større træer er ofte 10-15 meter høje og enkle endog højere. Skyggeeffekten er især udtalt, hvor træerne er placeret tæt på bygninger, og den kan mindskes ved jævnlig beskæring af træerne. Dette fjerner dog sjældent skyggen helt, hvilket må forventes i den grønne by. Samtidigt har træerne en positiv effekt på indeklimaet i bygningerne, idet træernes skygge og fugtighed blandt andet reducerer eventuelt behov for anvendelse af klimaanlæg til køling af kontorer og lejligheder i sommervarmen.

Frodig og tæt beplantning kan i visse situationer skabe utryghed og øge risikoen for uheld, lyssky aktivitet. Dette bør der så vidt muligt tages højde for eksempelvis ved etablering af bredere stier, tilpasset belysning og uddynding i buskadser.

AFVEJNING MELLEML HENSYN

Ønsket om at etablere mere grønt og dermed øge biodiversiteten kan være udfordret af afvejningen i forhold til andre hensyn. Et eksempel på dette kan være etablering af græs på stærkt befærdede arealer, hvor græssets vækstvilkår påvirkes af belastningen, f.eks. etablering af kunstgræsbaner i stedet for naturgræsbaner. Her vægtes et samlet hensyn til bl.a. udnyttelse i en større del af året, og dermed skabe basis for øget motion og sundhed, over for hensyn til bl.a. varmeøeffekt. Et andet eksempel er valget mellem solceller og et grøn tag, hvor hensynet til biodiversitet, varmeøreduktion m.v. vægtes over for bæredygtig/vedvarende energiproduktion.

Der skal i alle tilfælde, hvor afvejning af flere forskellige hensyn over for hinanden er relevant, foretages en grundig og dokumenteret afvejning.

DRIFTSUDGIFTER

Hvis man ønsker en bynatur, er det afgørende, at der kan vedligeholdes og plejes i forhold til de kvalitetsstandarder, der sættes. Reelt bør man derfor holde sig for øje, at mere grønt i byrummet generelt medfører øget drift, herunder stigende driftsudgifter til vedligehold og renhold, hvor der fortsat skal være fokus på kvaliteten af driften af det grønne. Mere grønt kan dog også indebære mindsket drift, f.eks. hvor der bevidst tilsigtes et mere naturligt forløb. Det er derfor nødvendigt, at man i ethvert nyt projekt forholder sig til driftseffektiviteten i forhold til projektets beplantning.

Der kan være ekstra driftsudgifter forbundet dels med særlig pleje af krævende bynatur og dels med en større variation i arterne, som dermed kræver større viden og ekspertise hos den enkelte driftsmedarbejder. Desuden vil frugt bærende træer langs byens veje medføre øget forbrug af ressourcer til renhold.

Ligeledes vil der ofte være et ressourcetræk forbundet med at organisere og inddrage frivillige samtidig med, at frivillighedsprojekter ofte vil medføre øgede driftsudgifter til materialer, oprydning med videre.

BYNATUR OG BIODIVERSITET I ANDRE POLITIKKER, STRATEGIER OG PLANER

En række af kommunens øvrige politikker, strategier og planer bidrager ligeledes til at skabe et grønt miljø med livskvalitet for borgere på Frederiksberg.

BUDGET 2019, BUDGET 2020 OG BUDGET 2021-2022

Frederiksbergs grønne fokus blev prioriteret i Budget 2019, hvor det blev besluttet at arbejde med et "Bæredygtigt Frederiksberg". Dette fokus intensiveres i Budget 2020, hvor partierne er enige om at prioritere midler til at mindske den såkaldte varmeeffekt og øge biodiversiteten. I budgetforliget for 2021-2022 er partierne bag enige om, at bynaturen, biodiversiteten og et frodigt, blomsterrigt udtryk kan styrkes yderligere, og at dette skal ske ved at etablere flere små, grønne og blå lommer, bedre forhold for insekter og blomster, samt en yderligere begrønning af mindre pladser og gadehjørner. Ved et kommende udbud vil der være særligt fokus på begrønning af buslæskure. Endvidere er der enighed om en udviklingsplan for Solbjerg Parkkirkegård som et grønt åndehul i byen.

Desuden udfolder både Budget 2020 og Budget 2021-2022 ambitioner om grønne og bæredygtige tiltag, der bidrager til at reducere CO₂-udledning og fremmer samtidig "Det grønne og klimaneutrale Frederiksberg". Hver kvadratmeter tæller, og partierne ønsker, at der skal være flere træer samt grønne lommer/oaser og tage. Der skal bruges flere forskellige græsarter vandelementer, blomstrende vækster, og der skal være plads til "det vilde og oplejede" for at fremme biodiversiteten.

FREDERIKSBERGSTRATEGIEN

I implementeringen af kommunens strategi for bynatur og biodiversitet arbejdes der efter Frederiksbergstrategiens principper om at skabe løsninger sammen, arbejde som én organisation, opnå flere mål på én gang og bidrage til at opfylde FN's Verdensmål. Enhver grøn og bæredygtig indsats indfries i fællesskab og skal forstås som en investering og ressource, der kommer byen og byens borgere til gode.

KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanen er byggestenen for Frederiksbergs fysiske udvikling, hvor fastholdelsen af byens grønne identitet i form af frodig bynatur, vejtræer med videre er vigtige elementer.

TRÆPOLITIKKEN

Frederiksberg Kommunes træpolitik beskriver de overordnede mål for byens træer og deres bidrag til byen i samspil med mange andre grønne elementer, som sammen skaber det grønne Frederiksberg. Derfor er sammenhængen mellem træpolitikken og strategi for bynatur og biodiversitet væsentlig. De to grønne styringsredskaber vil tilsammen sikre, at byens træer og beplantning fortsat udvikles optimalt trods et udfordret vækstmiljø og intensiverede klimaforandringer.

BÆREDYGTIGHEDSPLANEN

Bæredygtighedsplanen har en vision om, at der skal etableres taghaver og parker med offentlig adgang, særligt de steder i kommunen, hvor der i dag er for langt

mellem de grønne åndehuller. Planen italesætter, hvordan taghaver kan give rekreativ og social værdi, og hvordan de sammen med grønne tage og facader øger biodiversiteten og modvirker varmeeffekten.

FN's VERDENSMÅL

FN's verdensmål nr. 15 forpligter blandt andet til at beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer samt til at bekæmpe tab af biodiversitet. Dette mål kan eksempelvis indfries ved at fastholde og forny byens eksisterende grønne beplantning med træer, blomster, insektbede mv.

ARKITEKTURPOLITIKKEN

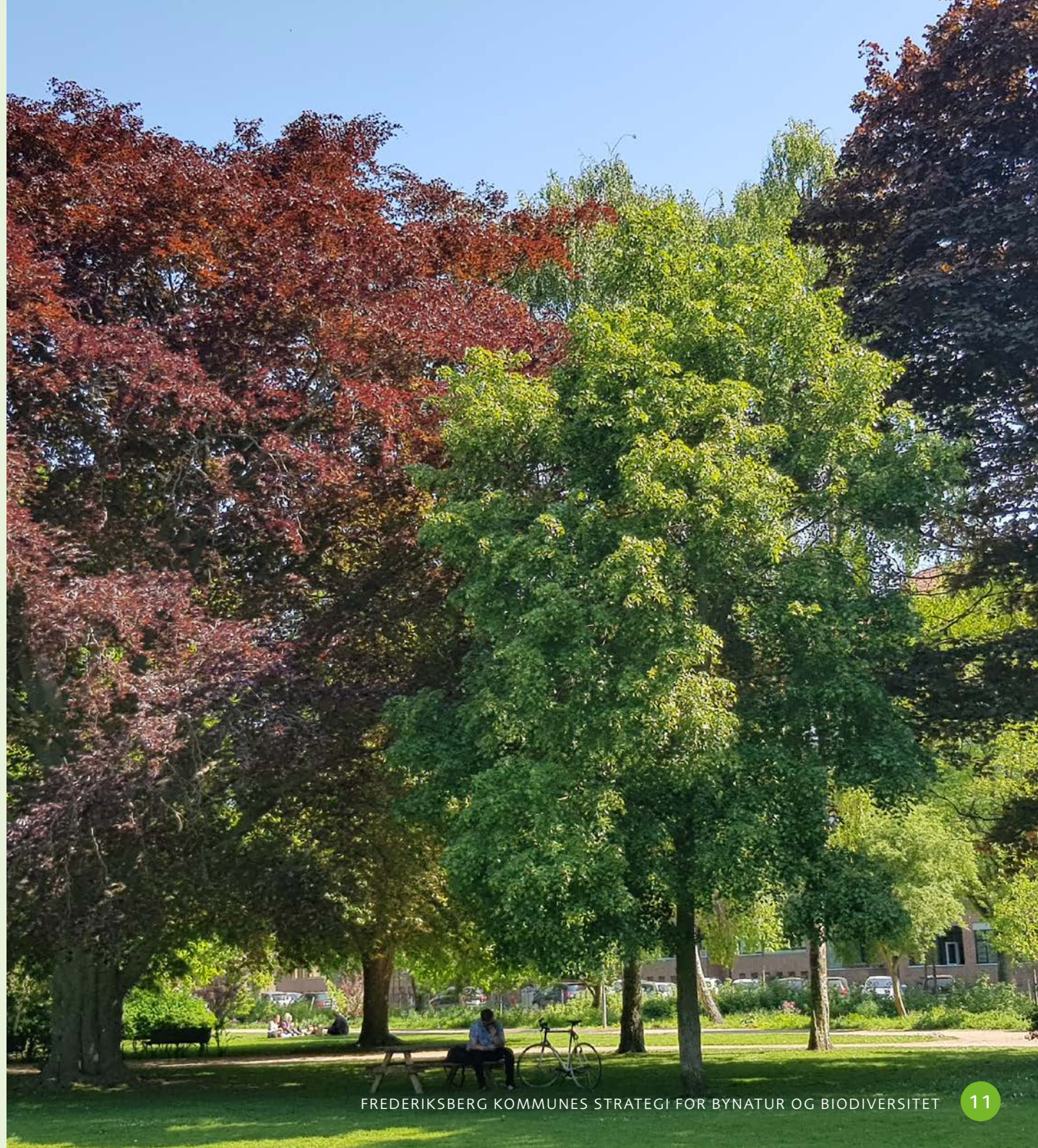
Arkitekturpolitikken har den målsætning, at bynaturen og det grønne fortsat skal være et særegent varetegn for Frederiksbergs identitet og derfor altid skal tænkes ind i nye byrumsprojekter. Arkitekturpolitikken lægger op til at formulere nærværende strategi med henblik på at sikre, at Frederiksberg forbliver hovedstadens grønne hjerte langt ind i fremtiden.

SUNDHEDSPOLITIKKEN

En af sundhedspolitikens målsætninger er at skabe endnu flere grønne og attraktive byrum, der appellerer til et sundt og aktivt udendørsliv. Sundhedspolitikken sætter fokus på, hvordan der skabes sunde rammer for mennesker i byen blandt andet gennem bynatur og grønne åndehuller.

SKOLEREFORMEN

Skolereformen prioriterer skolernes grønne arbejde, herunder også elevernes engagement i klimaindsatsen samt kravene for bæredygtige (skole-)byggerier. På Frederiksberg er det i den sammenhæng politisk vedtaget at udvide eksempelvis Friluftsrådets undervisningsprogram Grønt flag – Grøn Skole, så flere af byens skoler kan hejse det grønne flag, ligesom det er politisk besluttet at skærpe kommunens krav om grønne skolebyggerier, der integrerer eksempelvis solceller, grønne tage og gavle med videre.

Vej, Park og Miljø
By-, Kultur- og Miljøområdet
Frederiksberg Kommune